

با اقدامات

محیط زیست

و آموزش به اهالی،

زندگی مسالمت آمیزی

میان اهالی و گاندوها

برقرار شده

و با خارج شدن گاندوها

از زیستگاهشان

اهالی موضوع را

به محیط زیست

خبر می دهند

علاقه مردم به گاندوها

گاندوها از نظر عده‌ای، شاید حیوان جالبی نباشد، اما به اعتقاد مردم سیستان و بلوچستان، خزنده‌ای بسیار دوست داشتنی است که وجودش باعث برکت این استان شده است. مردم این دیار، آن قدر گاندو را دوست دارند که با این که می‌دانند خطرناک است، اما به گفته اهالی، هیچ کس آسیبی به آنها نمی‌زند، حتی اگر به آنان حمله کند.

گاندوی سیستان و بلوچستان، تنها گونه‌ای است که به گفته یکی از پرورش دهندگان این خزنده زیبا، فقط در ایران، هند و پاکستان زندگی می‌کند و زیستگاه عمده‌اش در ایران، جنوب سیستان و بلوچستان است. عمر مفید گاندو، ۶۰ تا ۸۰ سال بوده و حداکثر عمرش بین صد تا ۱۲۰ سال است. تمساح‌های بالغ بین ۸۰ تا صد کیلوگرم وزن دارند و بیشترین اندازه طول این حیوان چهارمتر گزارش شده است. گاندو سالانه بین ۱۵ تا ۳۰ تخم می‌گذارد که حدود ده تا ۱۲ عدد از آنها به نوزاد تبدیل می‌شود و باقیمانده تخم‌ها از بین می‌رود.

به گفته وحید پورمردان، مدیرکل حفاظت محیط زیست استان سیستان و بلوچستان، سطح پراکندگی تمساح بسیار وسیع است و علاوه بر پشت سد پیشین، گاندوها تکه و تکه در مسیر رودخانه باهوکلالت که شاید نزدیک به ۵۰ کیلومتر باشد، زندگی می‌کنند.

آن طور که او به تپش توضیح می‌دهد، مردم سیستان و بلوچستان علاقه عجیبی به گاندو دارند. پورمردان در مورد دلیل این علاقه می‌گوید: «تمساح در بستر رودخانه، اقدام به حفر انشعابات کرده و آب را منحرف می‌کند. با انحراف آب، میزان تبخیر آب کاهش پیدا کرده و ماندگاری آب در این کانال‌ها بیشتر می‌شود، به همین علت، مردم تصور می‌کنند به خاطر وجود تمساح، آب زیادی در این نقاط وجود دارد، بنابراین تضادی با گاندو ندارند. زمانی که حوا دچار حادثه شد، در اولین ساعات وقوع این اتفاقات، خانواده این دختر بچه به ما گفتمند قبل از آمدن ما هم گاندو اینجا حضور داشت و این ما هستیم که به زیستگاه گاندو نزدیک شده‌ایم؛ بنابراین نباید این رابطه تنش آلود شود و خدا را شکر که تنشی وجود ندارد و مردم نیز به تمساح‌ها احترام می‌گذارند.»

حمایت از گاندوها

برای جلوگیری از رویارویی مردم و کودکان با گاندوها، سازمان محیط زیست استان سیستان و بلوچستان، تصمیم گرفت اقدامات حمایتی انجام دهد. یکی از اقداماتی که پورمردان در مورد آن توضیح می‌دهد، آموزش‌هایی است که به مردم داده شد: «۳۱ نفر از محیط بانان سراسر استان را همراه با بنرها و بروشورهای آموزشی به منطقه اعزام کردیم که این افراد به تکه‌تکه خانه‌های روستاهای مجاور با زیستگاه‌های گاندو مراجعه و به طور حضوری با مردم صحبت کردند و گفتند تمساح‌ها در فصول تخم‌ریزی و زادآوری مهاجم هستند و در چنین مواقعی نباید به زیستگاه آنها نزدیک شوند. گاندوها از نیمه‌های شهریور و مهر و آبان زادآوری داشته و چون حالت تهاجمی دارند، به هر جنبنده‌ای که به برکه نزدیک شود به عنوان مخرب زیستگاه نگاه و به آن حمله می‌کنند. در کنار اینها، فیلم‌های آموزشی نیز به زبان بلوچی آماده و در فضای مجازی منتشر شد. همچنین از پتانسیل خبریه‌ها نیز استفاده و ۱۱ تانکر ده هزار لیتری آب به این مناطق ارسال کردیم که از این تانکرها به عنوان منبع آب استفاده کنند. بحث به روز رسانی و

افزایش تابلوهای هشداردهنده حضور تمساح‌ها را نیز داریم که تعدادی نصب شده و تعدادی دیگر نیز به فواصل نصب خواهد شد. با تمام اینها، معتقدم بهترین اقدام، آموزش و یادگیری نحوه برخورد با تمساح‌هاست که هیچ تنشی بین آنان و مردم ایجاد نشود و این گونه با ارزش همچنان با آرامش به حیات خود ادامه دهد.»

جداسازی گاندو نشدنی است

یکی از بحث‌هایی که بعد از حمله گاندو به حوا در فضای مجازی مطرح شد و برخی نیز با آن موافق بودند، جمع‌آوری گاندوها و متمرکز کردن آنها در یک زیستگاه بود. موضوعی که به اعتقاد رئیس محیط زیست سیستان و بلوچستان نه شدنی است و نه علمی است: «نمی‌توان گونه‌ها را از زیستگاه خود جمع‌آوری و در یک نقطه تلبار کرد. در هیچ جای دنیا نیز زیستگاه حیوان را نابود نکرده و آنها را جمع‌آوری نمی‌کنند، زیرا چنین اقدامی، چرخه زیستی و اکولوژیک منطقه را به هم می‌زند و از لحاظ لجستیکی و امکانات نیز یک کار زمان‌بر و نشدنی است چون منطقه بسیار وسیع است و تنها با انجام برخی تمهیدات جانبی می‌توان از سطح استرس کاست.» او در ادامه صحبت‌های خود از روستایی به نام ریکوکش نام می‌برد که هم محلی برای نگهداری تمساح‌هاست و هم برای بیومتری و اقدامات تحقیقاتی و علمی از آن استفاده می‌شود: «در بخش نگهداری، همیاران زیادی در روستا حضور دارند که با همکاران ما تماس می‌گیرند و به آنها اعلام می‌کنند تمساح یا تمساح‌هایی از زیستگاه خود خارج و وارد نقطه‌ای به نام هوتک (مخزن جمع‌آوری آب) شده است. همکاران مان به آن نقطه رفته و تمساح یا تمساح‌ها را جمع‌آوری کرده و مدتی نگهداری می‌کنند. بعد از این که استرس‌شان کاهش پیدا کرد، آنها را پشت سد پیشین، رهاسازی می‌کنند.»

درد بی‌آبی سیستانی‌ها

مهم‌ترین دلیلی که به اعتقاد خیلی‌ها باعث شده تمساح‌های پوزه کوتاه به بچه‌ها یا برخی افراد بزرگسال در سیستان و بلوچستان حمله‌ور شود، دسترسی نداشتن آنان به آب است که مجبور می‌شوند برای تهیه آب به برکه‌ها بروند. پورمردان پاسخ این سوال را که بالاخره بحث تامین آب مردم سیستان و بلوچستان به خصوص نقاط درگیر با گاندو به کجا کشید، این‌طور می‌گوید: «این موضوع به دوستان آب روستایی مربوط است و آنها می‌توانند در این زمینه پاسخگو باشند، اما ما در حوزه محیط زیست، نهایت تلاش مان را کرده‌ایم تا این وابستگی را کاهش دهیم یا از نظر علمی و فنی به مردم بگوییم از چه مکان‌هایی برای برداشت آب استفاده کنند. برنامه‌ای داریم که بر اساس آن قرار است اگر مقدور شد، آب را با استفاده از لوله و پمپاژ به نقاط امن منتقل کنیم. تاکید می‌کنم اگر روستایی آب نداشت، چون دوستان مان در آب روستایی دلخور می‌شوند ما در مورد آب صحبت کنیم، البته حرجی نیست، چون وابسته به قضیه آب هستیم. این موضوع را برای اولین بار در روزنامه شما مطرح می‌کنم و قصد طرح آن را نداشتیم، زیرا ممکن است تنش‌هایی میان ما و دوستان مان ایجاد شود، با وجود این، در حال برنامه ریزی، برآورد اعتبار و نقطه‌سنجی هستیم تا برای روستاییان و افرادی که در مجاور زیستگاه‌های تمساح زندگی می‌کنند، محل امنی برای برداشت آب فراهم کنیم.»

